Beleidsplan

Sociale Veiligheid
en
Pedagogisch Klimaat

het Spectrum
katholiek basisonderwijs

DE HOBBITBURCHT

Locatie Batenstein 1	2403 PK Alphen a/d Rijn	0172 431232
Locatie Batenstein 18	2403 PH Alphen a/d Rijn	0172 437748
Locatie Havixhorst 252	2402 MZ Alphen a/d Rijn	0172 442868

INHOUD

Inleiding 4
Wettelijke kaders 4
Opbouw beleidsplan 4
Missie en visie Hobbitburcht 5
Kanteel 1: Veilige en gezonde leeromgeving 5
Kanteel 2: Lerend ontwikkelen 5
Kanteel 3: Specifieke ondersteuning 6
Kanteel 4: Ouders / verzorgers 6
Kanteel 5: Omgevings- en maatschappijgericht 6
Missie en visie Spectrum 7
Sociale veiligheid op onze school 8
Sociaal en emotioneel leren (SEL) 8
Pesten en agressie 8
Diversiteit en burgerschapsvorming 8
Sociale media en mediawijsheid 9
Een veilige school – preventie 10
Schoolregels en klassenafspraken 10
Routines in de school 10
Methode Kwink 10
Positive Behavior Support (PBS) 11
Rol van de school en de ouders 11
Anti-pestprotocol 11
Gouden- & Zilveren Weken 12
Week tegen Pesten 12
Internetgebruik 12
Een veilige school – taakverdeling 13
De leerkracht 13
Coördinator Sociale Veiligheid 13
Vertrouwenspersoon 13
Aandachtsfunctionaris 13
GGD / Schoolverpleegkundige 13
BHV 13
Een veilige school – signaleren en monitoren 15
Observeren 15
Monitoring sociale veiligheid 15
Oudergesprekken 15

Enquêtes en peilingen 15
Een veilige school – curatie 16
Grensoverschrijdend gedrag en pesten 16
Geweld, vernieling en ontvreemding 16
Schorsing en verwijdering 16
Een veilige school – procedures 17
Privacy en leerlinggegevens 17
Medisch handelen 17
Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling 17
Klachtenregeling 17
Bijlagen A t/m G 19
Bijlage A: Anti-pestprotocol 20
Bijlage B: Afspraken en regels internetgebruik 24
Bijlage C: protocol grensoverschrijdend gedrag 25
Bijlage D: Toelichting bij protocol grensoverschrijdend gedrag 27
Bijlage E: Reflectiekaart gedrag 29
Bijlage F: Incidentenformulier 32
Bijlage G: Menu van consequenties 33

INLEIDING

Een school is veilig als de fysieke, psychische en sociale veiligheid niet door handelingen van anderen wordt geschonden. Dat betekent dat er een positieve en veilige sfeer is op school. Dit beleidsstuk ligt ten grondslag aan onze werkwijze rondom het creëren van sociale veiligheid en een positief pedagogisch klimaat op fusieschool Hobbitburcht-Spectrum.

Wettelijke kaders

Sinds 1 augustus 2015 is de Wet Veiligheid op School van kracht. Deze wet verplicht scholen om beleid te voeren gericht op het aanpakken en voorkomen van (sociaal) onveilig gedrag, zoals pesten. Door deze wet zijn scholen verplicht zorg te dragen voor een (sociaal) veilige omgeving voor leerlingen, ouders én medewerkers.

Zorg dragen voor een (sociaal) veilige omgeving bestaat uit diverse componenten:

1. Het hebben van een visie op sociaal en emotioneel leren;
2. Inzetten van preventieve maatregelen rondom het waarborgen van (sociale) veiligheid;
3. Monitoren van het welbevinden en de (sociale) veiligheid;
4. Afhandelen van incidenten indien deze zich voordoen.

De onderwijsinspectie ziet toe op de uitvoering van het (sociaal)veiligheidsbeleid. De inspectie heeft toegang tot de monitoringsgegevens van de scholen. Op deze manier is de inspectie beter in staat om, preventief en curatief, met scholen in gesprek te gaan over het waarborgen van een veilig schoolklimaat. Indien nodig kunnen zij ook handhaven wanneer een school onvoldoende in staat blijkt om te zorgen voor een veilig schoolklimaat.

Opbouw beleidsplan

In dit beleidsplan wordt het beleid rondom de borging van de (sociale)veiligheid op fusieschool Hobbitburcht-Spectrum beschreven vanuit beide visies. In schooljaar 2025-2026 zal er voor de samenwerkingsschool één nieuwe visie worden opgesteld.

Er zal worden toegelicht op welke manier er op onze school preventief gewerkt wordt aan de (sociale)veiligheid, gewenst gedrag en een positief pedagogisch klimaat. Voor ons is sociaal en emotioneel leren een onderdeel van het waarborgen van (sociale) veiligheid, dit maakt daarom deel uit van ons onderwijsaanbod.

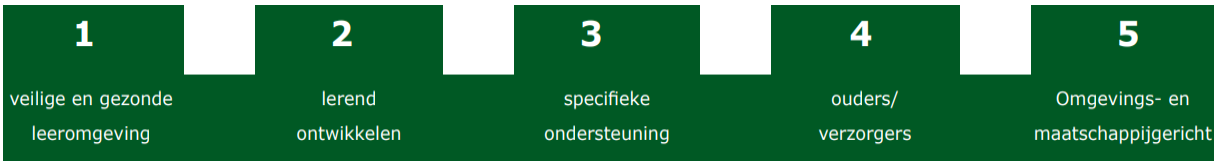
Daarnaast wordt onze curatieve aanpak in dit beleidsplan beschreven. Er wordt uitgelegd hoe wij op school optreden tegen pesten, uitschelden, discriminatie en geweld, ofwel: grensoverschrijdend en ongewenst gedrag.

MISSIE EN VISIE HOBBITBURCHT

Persoonlijke Investering in de Toekomst, ofwel: PIT. Dat is waar het op OBS de Hobbitburcht om draait. Wij zien het als onze taak om onze leerlingen een goede basis voor de toekomst mee te geven, zodat zij optimaal kunnen functioneren in de huidige- en toekomstige maatschappij.

Wij beschouwen onze leerlingen en hun ouders als een onderdeel van ons team. Vertrouwen, verbinding en gezamenlijke verantwoordelijkheid vinden wij erg belangrijk. We creëren een veilige en beschermde omgeving voor onze leerlingen, ouders en medewerkers. Groepsgevoel en respect staan hoog in het vaandel.

Onze visie op onderwijs wordt nader toegelicht in onze kantelen. Als bij een *burcht* gebruiken we kantelen voor een stevige basis, de dragers van onze missie en visie.

Kanteel 1: Veilige en gezonde leeromgeving

Op OBS de Hobbitburcht vinden wij het belangrijk om leerlingen, ouders en medewerkers een veilige, beschermde en verantwoorde omgeving te bieden. Pas wanneer mensen zich veilig en gewaardeerd voelen en het gevoel hebben ergens bij te horen, ontstaat er ruimte om optimaal tot ontplooiing en ontwikkeling te komen. Een gezonde leefstijl draagt hier wat ons betreft aan bij.

Wij zien verbinding en vertrouwen als belangrijk uitgangspunt voor een veilige leeromgeving. Verbinding ontstaat wanneer iemand zich gehoord, gezien, gewaardeerd en geaccepteerd voelt. Wanneer de relatie en het vertrouwen tussen leerling en leerkracht goed is, kan er veel steun en kracht aan worden ontleend. Verbinding en (zelf)vertrouwen zijn dus belangrijk om tot leren te kunnen komen. Leerkrachten gaan verbinding aan met ieder kind én de groep, maar kinderen gaan ook verbinding aan met elkaar. Vanuit dat oogpunt vinden wij dan ook: We zijn op OBS de Hobbitburcht met elkaar verantwoordelijk voor de rust en de veiligheid in de school. Door hier veel aandacht aan te geven, ontstaat er een veilige en vertrouwde (groep)sfeer waaruit de kinderen het best tot leren komen.

Kanteel 2: Lerend ontwikkelen

Wij leveren onderwijs gericht op de persoonlijke ontwikkeling van onze leerlingen. We vinden het belangrijk dat kinderen in hun schoolloopbaan een stevige basis aangeleerd krijgen. In ons onderwijsaanbod gaan wij daarom stapsgewijs door de instructie heen: zelfstandig waar dit kan, samen waar nodig. Dit geeft ons de mogelijkheid om gehoor te geven aan de verschillen tussen leerlingen, waardoor elk kind zich optimaal cognitief kan ontwikkelen. Hierbij maken wij onze leerlingen (mede)verantwoordelijk voor hun eigen leerproces. Dit vergroot hun zelfkennis, zelfredzaamheid en zelfvertrouwen, waardoor de zelfstandigheid vergroot wordt. Daarnaast stimuleren wij het leren van en met elkaar. Kinderen leren door veel met elkaar te doen.

Digitale technologie (ICT) biedt ons mogelijkheden om de aangeboden leerstof meer adaptief aan te bieden. Op deze manier kunnen wij nóg beter gehoor geven aan de verschillen tussen leerlingen. Bovendien geven digitale leermiddelen ons de kans om onze leerlingen voor te bereiden op de informatiemaatschappij waarin we momenteel leven. Wij leren onze leerlingen verschillende manieren van het vinden van informatie, waarbij ze ook leren om kritisch te kijken naar de enorme hoeveelheid aan beschikbare informatie. Op deze manier maken wij onze leerlingen mediawijs.

Schaakonderwijs heeft daarnaast een belangrijke plek in ons onderwijsaanbod. Schaken biedt namelijk een waardevolle bijdrage aan de ontwikkeling van (schoolse) vaardigheden, zoals concentreren, plannen en vooruitdenken. Waardevol voor nu, maar ook in de toekomst.

Kanteel 3: Specifieke ondersteuning

Op OBS de Hobbitburcht dragen we gezamenlijk zorg voor onze leerlingen, wij zien het hele kind. Wij zeggen 'ja' tegen onze leerlingen en kijken hoe we hen het beste in hun onderwijsbehoeften kunnen voorzien. In iedere situatie zoeken wij een oplossing die past bij de leerling, de groep en het onderwijsaanbod. Op deze manier doen wij recht aan de veiligheid en ontwikkeling van onze leerlingen. Wederzijds respect is daarbij voor ons leidend. Respect gaat over het accepteren van- en het rekening houden met elkaars verschillen.

Bij ons op school is ruimte voor die verschillen. Iedereen is even waardevol, ongeacht de verschillen. We stemmen het aanbod af op de onderwijsbehoeften van onze leerlingen en streven er naar om bij iedere leerling de eigen talenten zover mogelijk te laten ontwikkelen. We leveren onderwijs op maat binnen onze mogelijkheden, met gebruik van interne- en externe expertise, om iedere leerling het hoogst haalbare te laten bereiken.

Verschillen zijn er ook in begaafdheid. Vanuit expertise hebben wij op OBS de Hobbitburcht een specifiek aanbod voor meer- en hoogbegaafden (HB).

Kanteel 4: Ouders /verzorgers

Een goede relatie met ouders en een constructieve samenwerking vinden wij op OBS de Hobbitburcht belangrijk. Communicatie, wederzijds respect en vertrouwen zijn hierbij voor ons sleutelwoorden. Dit zorgt voor de veiligheid en de verbinding die nodig is om onze leerlingen optimaal tot ontwikkeling te kunnen laten komen. Het is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid om ernaar te streven dat het kind positief kritisch in het leven kan staan, rekening houdend met zichzelf en de ander.

Kanteel 5: Omgevings- en maatschappijgericht

Het onderwijs anno 2023 vraagt andere vaardigheden van leerkrachten dan pakweg twintig jaar geleden. De ontwikkelingen en vernieuwingen in de wereld volgen elkaar in razendsnel tempo op. Om onze leerlingen voor te bereiden op het functioneren in de huidige- en toekomstige maatschappij, vinden wij het van belang om de omgeving en de maatschappij de school in te halen. In een tijd waarin individualisme een steeds grotere rol speelt, kiezen wij ervoor om uit te gaan van 'samen'. Verwerving van kennis, inzicht en vaardigheden vindt bij ons daarom zoveel mogelijk in de maatschappelijke context plaats.

Al vanaf de kleutergroepen stimuleren we de kinderen om in een rijke leeromgeving op onderzoek uit te gaan. In de hogere groepen wordt het leren betekenisvoller door projectmatig te werken met onderwerpen uit de geschiedenis, natuur en aardrijkskunde. Hierbij leren zij op hun eigen niveau door het stellen van eigen onderzoeksvragen. Wij zijn van mening dat het aanleren van onderzoeksvaardigheden de zelfstandigheid en zelfredzaamheid vergroot. Leerlingen leren om vanuit intrinsieke motivatie dieper op de leerstof in te gaan, waardoor deze beter wordt opgenomen. Op deze manier maken wij ons onderwijs betekenisvol en leren de leerlingen om begrip en respect te hebben voor de omgeving en de maatschappij.

MISSIE EN VISIE SPECTRUM

Elk kind mag op KBS het Spectrum vanuit vertrouwen groeien tot een goed burger die zich competent voelt en zich verantwoordelijk voelt voor zichzelf en de wereld om hem heen. We willen kinderen begeleiden tot goede burgers met een moreel kompas. Thematisch en betekenisvol leren is daarin een leidraad. We stimuleren kinderen om vragen te stellen en nieuwsgierig te zijn. Onze kinderen hebben na hun basisschoolperiode een stevige basis in de kernvakken lezen, rekenen en taal. Gevarieerd bewegingsonderwijs krijgt onze aandacht.

Elk kind is uniek, eigen en wijs. Door hen ook met die blik te bekijken, werken wij samen aan zelfbewustzijn, zelfvertrouwen en zelfstandigheid. De kinderen op KBS het Spectrum groeien uit tot sociaal (v)aardige mensen die hun verantwoordelijkheid durven en kunnen nemen. Vanzelfsprekend werken wij dagelijks aan de einddoelen van het basisonderwijs. Zij vormen de vaste basis die wij voor al onze leerlingen creëren. Als team voelen wij ons allen verantwoordelijk voor alle leerlingen. De leerkracht is zich bewust van het feit dat het eigen handelen de basis is van elke verbetering en verandering in de groep.

Wij zijn een lerende organisatie met professionele medewerkers die met inzet vormgeven aan goed onderwijs. Dit betekent reflectie op eigen en gezamenlijk gedrag en handelen als fundament voor onze professionele gemeenschap. We werken met vaste methodes voor de verschillende vakgebieden. We proberen in ons aanbod zoveel mogelijk aan te sluiten bij wat een kind nodig heeft. Met behulp van onze werkwijze Positive Behavior Support benoemen we gewenst gedrag, geven we complimenten en zorgen op deze manier voor een goede sfeer met respect voor elkaar.

SOCIALE VEILIGHEID OP ONZE SCHOOL

Voor kinderen is school niet alleen een plek waar ze naartoe gaan om lesstof te leren, het is ook een plek waar ze leeftijdsgenoten ontmoeten. Mede hierdoor maken ze op school kennis met de samenleving en de verschillen in waarden, normen en omgangsvormen. Het is van belang dat school een veilige plek is, zodat ieder kind zichzelf kan zijn. Het is nodig dat het kind zich gezien en gehoord voelt, geaccepteerd voelt en het gevoel heeft erbij te horen. Zorgen voor een sociaal veilige school gaat over veel meer dan alleen het tegengaan van onveiligheid, het gaat ook om het scheppen van een veilig en positief pedagogisch klimaat, waarin er aandacht is voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind.

Sociaal en emotioneel leren (SEL)

Een belangrijke voorwaarde om tot ontwikkeling te komen is dat een kind zich veilig kan voelen, zowel fysiek als sociaal-emotioneel. Wanneer er een pedagogisch klimaat is waar veiligheid, vertrouwen en verbondenheid heerst, zal dit bijdragen aan het welbevinden van het kind.

Op onze school vinden wij dat kinderen daarvoor kennis en vaardigheden nodig hebben die zij kunnen toepassen in diverse sociale contexten, zoals op school, thuis én in de wijk. Dit vraagt een samenspel tussen cognitie, emotie en gedrag, ofwel: sociaal en emotioneel leren.

Wij hebben op school structureel aandacht voor sociaal en emotioneel leren. Zodoende ontwikkelen kinderen handvatten voor een leven waarin ze rekening houden met zichzelf en de ander. Ze leren relaties te hanteren en weloverwogen keuzes te maken. Ook leren ze om zich verantwoordelijk te gedragen, waarbij er ruimte is voor gevoel en emotie. Dit draagt bij aan onder andere de weerbaarheid, de sociale vaardigheden en het welzijn van het kind. Nu, maar ook in de toekomst[1] [2].

Pesten en agressie

Een onderdeel van het sociaal en emotioneel leren op school is het aanpakken en voorkomen van pesten en ander ongewenst gedrag, zoals agressie. Pesten en agressie gaat iedereen aan. Het heeft verstrekkende gevolgen voor het gepeste kind. Veiligheid, geluk, zelfvertrouwen en leerresultaten komen in het gedrang wanneer een kind gepest wordt. Ook voor de groep waarin het pesten en/of de agressie plaatsvindt is de impact groot. De sfeer en het welbevinden van de groep komen daardoor ook onder druk te staan. Dit draagt bij aan een onveilig klimaat.

Op onze school zijn we met elkaar verantwoordelijk voor de rust en de veiligheid in de school. Wij besteden daarom structureel aandacht aan het voorkomen van pesten en ongewenst gedrag zoals agressie. Dit doen wij onder andere door de inzet van lessen rondom weerbaarheid, sociale vaardigheden en groepsvorming. Wanneer er toch pestgedrag en/of ongewenst gedrag zoals agressie plaatsvindt, wordt dit op een oplossingsgerichte manier aangepakt.

Onze aanpak van preventie en interventie hebben wij vastgelegd in het anti-pestprotocol. Dit protocol vindt u in bijlage A.

Diversiteit en burgerschapsvorming

Op fusieschool Hobbitburcht-Spectrum willen we een omgeving creëren die leerlingen klaarmaakt voor de toekomst. Een veilige omgeving is daarbij een vereiste. We werken continu aan een klimaat waarin iedereen zich veilig voelt, zichzelf kan zijn en respect heeft voor elkaar. Op die manier is er ruimte voor het kind om zichzelf te ontwikkelen, zich te uiten en met anderen de verbinding aan te gaan, bijvoorbeeld in gesprekken.

In een tijd waar individualisme een steeds grotere rol inneemt in de maatschappij, kiezen wij ervoor om onze leerlingen meer met elkaar- en de omgeving te laten verbinden en een gedeelde verantwoordelijkheid aan te leren. Ook wel burgerschapsvorming genoemd.

Burgerschapsvorming krijgt bij ons op school vorm doordat we de verwerving van kennis, inzicht en vaardigheden zoveel mogelijk in de maatschappelijke context plaats laten vinden. We halen de

[1] Bron: Van Overveld, K. (2017). *SEL: Sociaal-emotioneel leren als basis.* Hendrik-Ido-Ambacht: Pica
[2] Bron: https://www.slo.nl/thema/meer/gezonde-leefstijl/doelgroepen-thema/sociaal-emotionele/

actualiteit de school in, zodat we de leerlingen leren om gelijkwaardig en respectvol met elkaar om te gaan. Hierbij hoort ook het leren omgaan met anderen en de botsing en wrijving die hier soms bij hoort. Het is belangrijk dat leerlingen zich gezien en gehoord voelen en dat er ruimte is om voor hun eigen mening op te komen, rekening houdend met elkaars verschillen. Door te investeren in sociaal-emotionele vaardigheden, burgerschapsvaardigheden en ontmoetingen, zal de sociale veiligheid in de klas en op school toenemen.

Als school hebben wij daarin de pedagogische opdracht óók aandacht te besteden aan de relationele en seksuele ontwikkeling van onze leerlingen. Dit is vastgelegd in kerndoel 38: *"De leerlingen leren respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit."* Werken aan seksuele integriteit is dus onderdeel van burgerschapsvorming[3]. Op gepaste manier en momenten geven wij hier dan ook vorm aan in ons onderwijsprogramma.

Meer informatie over ons burgerschapsonderwijs is terug te vinden in het beleidsplan burgerschap.

Sociale media en mediawijsheid

Het leven van mensen in de hedendaagse maatschappij speelt zich voor een (groot) deel online af. Door het posten van berichten, filmpjes, foto's, tags en likes laten mensen zichzelf zien. Hiermee worden vriendschappen onderhouden en kan iemand laten zien wat voor hem of haar belangrijk is. Ook (jonge) kinderen zijn hier steeds mee bezig. Voor hen is de online wereld steeds meer een verlengstuk van de offline wereld. Zodra kinderen een game-account of smartphone hebben, blijkt het erg belangrijk voor ze te zijn. Soms zelfs bijna onmisbaar in het onderlinge contact.

Wij zien het als onze taak, samen met de ouders, om ervoor te zorgen dat kinderen mediawijs worden. Dat betekent dat wij kinderen willen voorbereiden op de online wereld, zodat zij veilig, actief, kritisch en bewust deel kunnen nemen aan de digitale samenleving. We leren onze leerlingen om zich respectvol te gedragen in de online wereld. Hierbij hoort het leren vinden en verwerken van informatie, maar ook het leren wat ze kunnen doen als ze te maken krijgen met negatieve online gedragingen. Er zijn immers ook donkere kanten aan de online wereld, zoals de verspreiding van nepnieuws, online pesten, bedreigingen, discriminatie en ander ongewenst gedrag. Op deze manier bereiden wij onze leerlingen voor om te kunnen functioneren in de huidige- en toekomstige (digitale) maatschappij.

[3] Bron: https://www.schoolenveiligheid.nl/thema/omgaan-met-seksualiteit-po/#over-seksualiteit-en-gender-in-het-po

EEN VEILIGE SCHOOL – PREVENTIE

Veiligheid, verantwoordelijkheid, vertrouwen, respect en *verbinding* zijn voor fusieschool Hobbitburcht-Spectrum vijf belangrijke waarden om te komen tot een (sociaal) veilige school met een goed pedagogisch klimaat. Vanuit deze vijf waarden werken wij preventief aan onze doelstelling om alle kinderen, ouders/verzorgers en medewerkers een zo veilig mogelijke ontwikkel-, leer- en werkomgeving te bieden, zodat men zich positief verbonden voelt met onze school.

Schoolregels en klassenafspraken

De sfeer op school wordt mede bepaald door de manier waarop iedereen met elkaar omgaat: leerkrachten, leerlingen en ouders. Wij kiezen daarom bewust om te handelen vanuit een gezamenlijk doel. Hierdoor zijn wij met elkaar verantwoordelijk en het zorgt ervoor dat het individu kan worden aangesproken. Dit draagt bij aan het gevoel van veiligheid en welbevinden voor iedereen op school. Op onze school werken wij daarom met het volgende mission statement:

"We zijn met elkaar verantwoordelijk voor de rust en veiligheid in de school."

Om met elkaar zorg te dragen voor de rust en veiligheid in de school zijn er bij ons op school vijf schoolregels die de individuele verantwoordelijkheid aanspreken. Dit is een verwachting naar iedereen. Deze regels hangen samen met het mission statement zichtbaar in de school:

- Ik ben mezelf en ik ben verantwoordelijk voor mijn eigen gedrag.
- Ik ben onderdeel van een groep en ik sluit niemand buiten.
- Ik houd rekening met anderen en ik toon daarbij respect.
- Ik luister naar alle juffen en meesters.
- Ik houd de school opgeruimd en ik gebruik spullen zorgvuldig en waarvoor ze bedoeld zijn.

Naast onze schoolregels stelt de groepsleerkracht aan het begin van ieder schooljaar ook samen met de groep klassenafspraken op. Deze afspraken hangen zichtbaar in de klas. Het doel hiervan is om samen verantwoordelijkheid te dragen voor de sfeer in de groep.

Routines in de school

Om de rust en veiligheid voor onze leerlingen in de school zo veel als mogelijk te bewerkstelligen, werken wij op onze school met een aantal vaste routines, onder andere:

- We lopen rustig in de school.
- Als de groep op de gang staat, is de juf of meester daar ook.
- Er wordt onder toezicht van een juf of meester buiten gespeeld.
- We gaan als groep naar binnen en naar buiten.
- We hangen onze jassen en tassen aan de kapstok.

Methode Kwink

Op fusieschool Hobbitburcht-Spectrum hebben we een duidelijke visie op hoe we met elkaar omgaan. We willen graag samen met onze ouders en leerlingen zorgen voor een veilige school, waar kinderen zichzelf kunnen zijn zonder gepest of uitgelachen te worden. De methode Kwink geeft ons hiervoor handvatten. Met Kwink worden kinderen sociaal en emotioneel vaardiger waardoor ze meer geneigd zijn gewenst gedrag te vertonen.

Kwink is een methode voor Sociaal en Emotioneel Leren (SEL) en biedt een doordacht SEL-programma, gebaseerd op de laatste wetenschappelijke inzichten. Het is opgebouwd uit de pijlers: ik – jij – wij. Bij deze pijlers horen gedragscompetenties, welke gedurende de doorlopende leerlijn van groep 1 t/m 8 worden behandeld en geoefend:

- Besef hebben van jezelf (ik-competentie)
- Zelfmanagement (ik-competentie)
- Besef hebben van de ander (jij-competentie)
- Relaties kunnen hanteren (jij-competentie)
- Keuzes kunnen maken (wij-competentie)

Het programma is gericht op preventie van onder andere pesten. Ook besteden zij veel aandacht aan de kracht van een veilige groep. Gedurende twee weken staat schoolbreed één onderwerp centraal, welke per groep in een lesdoel wordt verwerkt. De eerste week wordt dit lesdoel met de klas in lesvorm aangeboden en worden er vaardigheden aangeleerd. In de tweede week is ruimte, tijd en aandacht voor transitie.

Sociaal en emotioneel leren heeft pas een duurzaam effect op het moment dat er transitie plaatsvindt: een koppeling tussen dat wat er tijdens een les aangeboden wordt en de praktijk. Transitie is een daarom een belangrijk onderdeel van Kwink. De SEL-competenties worden immers voornamelijk geleerd als ze worden toegepast in verschillende, natuurlijke contexten[4]. Daarvoor is een effectieve instructie van belang, maar ook activiteiten en situaties die het leren stimuleren binnen én buiten de school. Om die reden wordt bij Kwink ook het thuisfront actief betrokken. Wij doen dit door updates in de klassennieuwsbrief, maar ook door het delen van de Kwinkoudernieuwsbrief en de koelkastposter.

Meer informatie over de methode Kwink kunt u vinden op: www.kwinkopschool.nl.

Figuur 1. Transitiemodel SEL

Positive Behavior Support (PBS)

In Kwink zijn alle kernelementen van Positive Behavior Support (PBS) verwerkt. Kwink is een schoolbreed lesprogramma voor alle groepen, waar een sterk beroep wordt gedaan op het verantwoordelijkheidsgevoel van de groep en waar sociale en emotionele competenties worden verworven. PBS versterkt Kwink door zich te richten op het versterken van positief gedrag en het voorkomen van ongewenst (pest)gedrag. Dit gebeurt door de waarden van de school te vertalen naar concrete gedragsverwachtingen voor alle ruimtes van de school, dit gedrag actief aan te leren tijdens gedragslessen en systematisch te waarderen en belonen.

Naast het geven van complimenten gebruikt de leerkracht met PBS ook een beloningssysteem voor de klas. Dit is op basis van een tokensysteem. Met de tokens kunnen groepsbeloningen verdiend worden. De kracht van dit beloningssysteem zit in het feit dat alle medewerkers duimpjes kunnen uitdelen, dus ook de conciërge of de overblijfleerkracht. De beloningen worden bedacht door de leerlingen.

Rol van de school en de ouders

De medewerkers van fusieschool Hobbitburcht-Spectrum hebben samen met de leerlingen en de ouders de verantwoordelijkheid voor de rust en de veiligheid in de school. Vanuit dat perspectief gaan onze medewerkers respectvol om met zowel de kinderen als de ouders als elkaar. Wij handelen duidelijk, helder en grens stellend, vanuit een positieve insteek gericht op het geven van inzicht. Wanneer er zich een probleem voordoet op school, zullen wij hier oplossingsgericht mee omgaan. Het team heeft de ouders nodig om tot een goede oplossing te komen, die niet alleen goed is voor het kind, maar ook voor de andere kinderen, hun ouders, de leerkrachten, de school en de buurt. Door wederzijdse betrokkenheid komen we tot een optimale samenwerking.

Onder wederzijdse betrokkenheid verstaan wij een respectvolle omgang met elkaar. Daarnaast houdt dit in dat als ouders zich zorgen maken om het welzijn van hun eigen kind of andermans kind, zij dit met school bespreken.

Anti-pestprotocol

Ondanks dat we op school regels, afspraken en routines hebben en veel aandacht besteden aan de preventie van pesten, gebeurt het soms toch dat er sprake is van ongewenst gedrag of pestgedrag. Bij pestgedrag is er sprake van een agressieve daad. Dit kan lichamelijk, maar ook psychisch zijn. Dit gedrag is intentioneel, er is dus géén sprake van toevallig gedrag. De pester heeft de bedoeling om

[4] Van Overveld, K. (2021). *Groepsplan Gedrag*. Uitgeverij Pica

het slachtoffer pijn te doen en doet dit structureel. Ook is er sprake van een machtsverschil, bijvoorbeeld omdat de dader in een groepje handelt of groter is dan het gepeste kind[5].

Pesten is een ingewikkeld en serieus probleem wat aangepakt dient te worden. Een eerste vereiste daartoe is dat alle betrokkenen, leerkrachten, ouders en leerlingen, pesten als een bedreiging zien en bereid zijn het te voorkomen of te bestrijden. Onze aanpak is beschreven in ons anti-pestprotocol, welke terug te vinden is in bijlage A.

Gouden- & Zilveren Weken

Naast de inzet van de methode Kwink starten we aan het begin van het schooljaar met de Gouden Weken. Deze methodiek heeft een positieve invloed op het groepsvormingsproces wat na de zomervakantie (opnieuw) op gang komt. Gedurende ongeveer zes weken wordt er doormiddel van activiteiten intensief ingespeeld op de fase van groepsvorming waarin de groep zich op dat moment begeeft.

- Forming (oriënteren)
- Storming (presenteren)
- Norming (normeren)
- Performing (presteren)
- Reforming (evalueren)

Tijdens deze fases wordt er gewerkt aan verbinding, vertrouwen en wederzijds respect. Dit bevordert het welbevinden en de sociale veiligheid in de klas en school. Het is belangrijk om te benoemen dat klassen ook terug kunnen vallen naar een vorige fase of juist een fase overslaan. Dat is niet erg, want ook dit hoort bij het proces van groepsvorming.

Na de Kerstvakantie is er op school aandacht voor de Zilveren Weken. Kinderen zijn door de twee weken vakantie een tijd niet meer bij elkaar geweest. Hierdoor vallen groepen vaak terug in de norming- en stormingfase. Door met elkaar terug- en vooruit te blikken en opnieuw de norm te bepalen, wordt er gewerkt aan een fijne en veilige groep en school.

Week tegen Pesten

Ieder schooljaar vindt er in september landelijk de Week Tegen Pesten plaats. Wij kiezen er als school voor om hier actief aan mee te doen. Tijdens deze week wordt er extra aandacht besteed aan sociale veiligheid en pesten op school. Elk jaar staat er een ander thema centraal. Voorgaande jaren waren er thema's als 'Grapje moet kunnen, toch?' en 'Buitensluiten? Uitgesloten!' Meer informatie over deze week is te vinden op www.weektegenpesten.nl.

Internetgebruik

Het gebruik van digitale middelen is niet meer weg te denken uit het onderwijs. Om ervoor te zorgen dat het internet op een veilige manier gebruikt wordt, maken wij op de devices die wij hebben gebruik van kindbeveiliging. Daarnaast hanteren we strikte afspraken en regels, welke terug te vinden zijn in bijlage B. Dit doen wij om de kinderen te beschermen.

[5] Bron: Young, S. (2016). *Van pesten naar samenwerken.* Huizen: Pica

EEN VEILIGE SCHOOL – TAAKVERDELING

Gezamenlijk dragen we zorg voor de rust en veiligheid in de school. Om tot rust en veiligheid te kunnen komen is het van belang dat rollen en taken duidelijk beschreven zijn, zodat een ieder weet waar hij of zij terecht kan.

De leerkracht

De eigen leerkracht is voor kinderen en hun ouders het eerste aanspreekpunt waar zij terecht kunnen als zij zich onveilig voelen of als er een onveilige situatie wordt geconstateerd. Leerkrachten hebben kennis en vaardigheden in huis om de (sociale) veiligheid in de groep te waarborgen en zo nodig te herstellen.

Coördinator Sociale Veiligheid

Op onze school wordt gebruik gemaakt van de expertises en kwaliteiten die onze teamleden hebben. Eén van die expertises is het gebied sociale veiligheid, pedagogisch klimaat en sociaal emotioneel leren. De werkzaamheden van de coördinator Sociale Veiligheid omvatten *onder andere*:

- zicht houden op de uitvoer van het beleid
- borging van het beleid
- monitoring van de sociale veiligheid
- coördineren van projecten als de Week tegen Pesten
- coördineren anti-pestbeleid (anti-pestcoördinator)
- samenwerking met IB en management

De coördinator van onze school (beide locaties) is Cindy Onos: cindyonos@morgenwijzer.nl

Vertrouwenspersoon

Als school vinden wij het belangrijk dat iedereen om hulp kan vragen. Als er om bepaalde redenen niet met de eigen leerkracht kan worden gesproken, kan de interne vertrouwenspersoon benaderd worden voor (hulp)vragen rondom preventie, hulp- en advies op het gebied van pesten, discriminatie, geweld, radicalisering en (seksuele) intimidatie.

De vertrouwenspersoon is verplicht tot strikte geheimhouding van alle zaken die in de hoedanigheid van deze functie vernomen worden. Deze plicht geldt niet ten aanzien van het bevoegd gezag, de externe vertrouwenspersoon, de arts en de rechterlijke autoriteiten. De geheimhouding vervalt niet na beëindiging van de functie. Wanneer nodig of gewenst kan de vertrouwenspersoon u ook doorverwijzen naar de externe vertrouwenspersoon.

De interne vertrouwenspersoon van onze school is Arianne Doelman, intern begeleider (IB). Indien gewenst kan ook de externe vertrouwenspersoon geraadpleegd worden. De externe vertrouwenspersoon van stichting Morgenwijzer is Erica Elskamp (Calluna Begeleiding). Daarnaast kan ook altijd de externe vertrouwenspersoon van GGD Hollands Midden geraadpleegd worden.

Aandachtsfunctionaris

De rol van aandachtsfunctionaris wordt bij ons op school vervult door Arianne Doelman (IB-er). Zij coördineert het signaleringsproces, de verwijzing en zorg rondom de leerling en het gezin.

GGD /schoolverpleegkundige

Volgens een vaststaand schema worden de kinderen gescreend door de GGD. De algemene berichtgeving over deze screeningsmomenten gaat via school. Wanneer er uit de screening opvallendheden voort komen, dan wordt er vanuit de GGD contact opgenomen met ouders.

BHV

Enkele medewerkers hebben een opleiding gevolgd tot bedrijfshulpverlener (BHV). Om leerlingen te laten oefenen zo snel mogelijk het pand te verlaten, wordt minimaal één keer per jaar een ontruimingsoefening georganiseerd. Dit is vastgelegd in het BHV-plan, welke gecoördineerd wordt door de bedrijfshulpverleners.

Daarnaast wordt de school op verschillende momenten in het jaar bezocht door diverse instanties voor het controleren van *onder andere* de speeltoestellen, brandmelders, etc.

EEN VEILIGE SCHOOL – SIGNALEREN EN MONITOREN

De beleving van veiligheid en de (mogelijke) aantasting van die veiligheid moet, samen met het welzijn van de leerlingen, worden gemeten en gesignaleerd. Op deze manier is er altijd een representatief beeld van de veiligheid op school, waar wij naar kunnen handelen.

Observeren

Leerkrachten zien de kinderen gedurende de schooldag veel uren. Zij observeren het gedrag en helpen/sturen bij waar dit nodig. De leerkracht heeft dus een belangrijke functie in het signaleren van (on)veiligheid en opvallend gedrag. Aan de hand van deze observaties kan er gekozen worden om een extra observatie-instrument in te zetten. Wij gebruiken daarvoor de leerkrachtenvragenlijst van Kindbegrip (Hobbitburcht) en Kind in beeld (Spectrum).

Monitoring sociale veiligheid

We monitoren de sociale veiligheidsbeleving van onze leerlingen minimaal twee keer per jaar. Dit doen wij door het afnemen van de vragenlijst 'Monitor Sociale Veiligheid' van Kindbegrip (Hobbitburcht) en Kind in beeld (Spectrum). Deze vragenlijst sluit aan bij de 'taal' van Kwink. De vragenlijst wordt afgenomen in groep 5 t/m 8. De volgende aspecten worden gemeten in deze vragenlijst:

- Welbevinden
- Ervaren van de veiligheid
- Aantasting van de veiligheid

Daarnaast vullen de leerlingen van groep 5 t/m 8 minimaal twee keer per jaar de SEL-leerlingvragenlijst in. Deze meet in hoeverre het kind van zichzelf vindt hoe hij/zij zich vaardig voelt in zijn/haar emotionele, sociale en morele competenties.

Oudergesprekken

Gedurende het schooljaar vinden er op meerdere momenten (facultatieve) gesprekken met ouders plaats. Tijdens deze gesprekken zal het onder meer gaan over de sociale veiligheid en het welbevinden van uw kind in de groep. Naast deze structureel ingeplande momenten is het altijd mogelijk om met elkaar in gesprek te gaan, wanneer dit nodig blijkt te zijn.

Enquêtes en peilingen

Tenslotte worden er op gezette momenten verschillende enquêtes uitgezet onder het personeel en/of de ouders en/of de leerlingen, met als doel het verbeteren en in kaart brengen van de veiligheidsbeleving op en rond de school. Voorbeelden hiervan zijn:

- Tevredenheidspeiling
- Risico inventarisatie en evaluatie (RI&E) vragenlijst

EEN VEILIGE SCHOOL – CURATIE

We proberen alle vormen van agressie, geweld, seksuele intimidatie, discriminatie en/of pesten in of binnen de directe omgeving van de school te voorkomen. Daar waar zich incidenten voordoen, nemen wij adequate maatregelen om verdere escalatie te voorkomen en de veiligheid terug te laten keren.

Grensoverschrijdend gedrag en pesten

Wanneer gedrag leidt tot het verstoren van zaken op school/in de klas, op een dergelijke manier waardoor anderen daar in ernstige mate hinder van ondervinden, is er sprake van ongewenst (grensoverschrijdend) gedrag. Denk hierbij aan pesten, agressiviteit, herhaaldelijk storend gedrag, spullen kapot maken of stelen, discriminatie, seksuele toenadering of intimidatie.

Om een leerling te helpen en te ondersteunen bij het onder controle krijgen van grensoverschrijdend gedrag, handelen wij volgens de Kanjerafspraken en de schoolregels. Als school kunnen wij het volgende doen:

- Pedagogisch klimaat positief bevorderen;
- De fysieke inrichting in de klas en de school aanpassen waar mogelijk;
- De dagelijkse structuur en afspraken consequent hanteren en aanpassen waar mogelijk;
- Het anticiperen van de leerkracht op het gedrag van de leerlingen;
- Ouders betrekken bij de situatie.

Wanneer een leerkracht vindt dat een leerling ongewenst gedrag vertoont, handelen zij volgens het protocol grensoverschrijdend gedrag (bijlage C en bijlage D) en het anti-pestprotocol (bijlage A). Er zal op dat moment een passende interventie worden ingezet, bijvoorbeeld een Reflectiekaart Gedrag (bijlage E).

Het kan ook voorkomen dat, ondanks intensieve aandacht voor positieve groepsvorming, een gehele groep meer nodig heeft dan het basisaanbod. Mocht dat het geval zijn, dan worden het team, de ouders en de kinderen hiervan op de hoogte gesteld. Er vindt dan, waar mogelijk, een interventietraject met de groep plaats. Per situatie wordt bekeken wat een groep nodig heeft, om zich tot een veilige, fijne groep te ontwikkelen. Dit kan dus per groep verschillen.

Geweld, vernieling en ontvreemding

Als school hanteren wij de volgende sancties bij geweldsmisdrijven, vernieling en ontvreemding:

- Bij geweldsmisdrijven (mishandelingen e.d.) wordt indien nodig aangifte gedaan;
- Bij ontvreemding en vernieling van eigendommen is het doen van aangifte afhankelijk van de ernst van de situatie (in overleg met de schoolleider en het bestuur). Wanneer een kind een eigendom van school of van een ander kapot maakt, zijn ouders verplicht dit te vergoeden;
- Sancties t.a.v. medewerkers vallen onder de wettelijke regeling.

Schorsing en verwijdering

We willen dat leerlingen van de Morgenwijzer kunnen vertrouwen op een veilige en vertrouwde leeromgeving. Iedereen heeft daarin een rol: kinderen, leerkrachtenen en ouders/verzorgers. Heel soms komt het voor dat een leerling zich zó gedraagt, dat de rust en veiligheid op school in het gedrang komen. Gelukkig zijn het uitzonderingen, maar juist vanwege de ernst van zo'n situatie is het belangrijk om goede afspraken te maken over hoe daarmee om te gaan. Daarvoor is dit protocol bedoeld. Het treedt in werking bij (ernstig) ongewenst gedrag van een leerling, waardoor de belangen van het kind en andere leerlingen en/of personeelsleden van de school geschaad worden. De directeur beoordeelt of er sprake is van bovenstaande criteria.

Binnen Morgenwijzer kunnen 3 verschillende maatregelen genomen worden wanneer er sprake is van ernstig ongewenst gedrag door een leerling:

- Time out
- Schorsing
- Verwijdering

De volledige tekst en stappenplan van dit protocol vindt u op de website van Stichting Morgenwijzer.

EEN VEILIGE SCHOOL – PROCEDURES

Er doen zich soms situaties voor die vragen om meer houvast en grip. Op fusieschool Hobbitburcht-Spectrum hebben we daarom een aantal procedures en regelingen vastgelegd in een protocol of reglement om op die manier de veiligheid van onze leerlingen te waarborgen.

Privacy en leerlinggegevens

De gegevens die over leerlingen gaan, noemen we persoonsgegevens. In het privacyreglement van Stichting Morgenwijzer is beschreven hoe de school omgaat met persoonsgegevens, en wat de rechten zijn van ouders en leerlingen. Dit reglement is met instemming van de GMR vastgesteld. Het volledige reglement is te lezen via onze website www.morgenwijzer.nl/privacy.

Medisch handelen

Wij gebruiken het protocol van de GGD wanneer het gaat om medicijnverstrekking en medisch handelen op school. Deze is te raadplegen via www.hobbitburcht.nl/documenten.

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Vanaf 1 juli 2013 is de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling van kracht. De wet stelt het gebruik van een meldcode verplicht voor professionals bij (mogelijke) signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Hieronder valt ook seksueel geweld, eer gerelateerd geweld, ouderenmishandeling en vrouwelijke genitale verminking. De wet geldt voor professionals die werken in de sectoren: gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg en justitie. De meldcode bestaat uit een stappenplan, waarin staat wat je als professional moet doen bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling. Het is dus een handelingsprotocol. Doel van de wet is niet het melden, maar hulp op gang krijgen. Niets doen is geen optie!

De meldcode is per 1 januari 2019 aangepast. Melden bij Veilig Thuis wordt bij vermoedens van acute en structurele onveiligheid de professionele norm. Om beroepskrachten te helpen bij het bepalen of hier sprake van is, zijn afwegingskaders toegevoegd. Deze zijn gemaakt door de beroepsgroepen zelf.

Het afwegingskader biedt een professional vijf afwegingen die hem ondersteunen om in een concrete situatie rond een cliënt/cliëntsysteem te bepalen of melden bij Veilig Thuis is aangewezen en of hij zelf hulp kan bieden of organiseren. Het afwegingskader geeft de professionele norm weer voor situaties van (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling waarin melden bij Veilig Thuis volgens de beroepsgroepen als noodzakelijk wordt beschouwd. Dit afwegingskader biedt helpende vragen bij de betreffende afwegingsvraag die de professional zichzelf in een concrete situatie kan stellen. Meer informatie hierover op de website van Veilig Thuis Hollands Midden.

Klachtenregeling

Als u een klacht heeft, proberen we er -als het even kan- samen uit te komen. Vaak kan een gesprek al voldoende zijn om ons gezamenlijk doel, de optimale ontwikkeling van het kind op de Hobbitburcht, weer helder voor ogen te krijgen en er samen voor te gaan. Wanneer dit echter niet lukt, heeft stichting Morgenwijzer de volgende klachtenregeling:

Op school kunnen problemen ontstaan tussen ouders of leerlingen en medewerkers van de school. Vaak worden zulke problemen in onderling overleg bijgelegd. Soms is een meningsverschil van dien aard, dat iemand een klacht hierover wil indienen. Die mogelijkheid is er. Voor de school is een klachtenregeling vastgesteld binnen Morgenwijzer. Deze is voor iedereen die bij de school betrokken is in te zien op onze website www.morgenwijzer.nl/klachten. Iemand die een klacht heeft kan dat het beste eerst kenbaar maken bij de medewerker zelf, leidt dit niet tot een oplossing dan kan de klacht neergelegd worden bij de schoolleiding.

Als er geen oplossing gevonden wordt op schoolniveau dan kan er een formele klacht ingediend worden bij het college van bestuur van Morgenwijzer. De school is voor de behandeling van klachten tevens aangesloten bij een onafhankelijke klachtencommissie: “de Landelijke Klachtencommissie Onderwijs (LKC)”. Zowel ouders en leerlingen als personeelsleden kunnen een klacht voorleggen aan de LKC. Een secretaris van Onderwijsgeschillen neemt contact op met de klager en het schoolbestuur

of degene waarover is geklaagd en bespreekt dan welke route het beste gekozen kan worden om de klacht op te lossen. Dit gesprek kan leiden tot een van de volgende routes:

- Interne klachtbehandeling
  Als de LKC denkt dat een klacht snel op school(bestuurs)niveau kan worden opgelost, wordt - na overleg met de klager en het schoolbestuur - de klacht doorgestuurd naar het schoolbestuur. Een externe klachtenfunctionaris zal dan de klacht onderzoeken en advies uitbrengen aan het college van bestuur. Het college van bestuur neemt over de afhandeling van de klacht de uiteindelijke beslissing. Als de betrokkenen dat al hebben geprobeerd of geen heil zien in interne klachtbehandeling, dan kan worden gekozen voor de formele klachtprocedure via de LKC.

- Formele procedure
  Als besloten wordt de klacht via de formele procedure af te handelen dan onderzoekt de LKC de klacht en beoordeelt (na een hoorzitting) of deze gegrond is. De LKC brengt advies uit aan het schoolbestuur en kan aan haar advies aanbevelingen verbinden. Het schoolbestuur neemt over de afhandeling van de klacht en het opvolgen van de aanbevelingen de uiteindelijke beslissing.

  Een klacht kan bij het schoolbestuur of rechtstreeks schriftelijk bij de LKC worden ingediend. De externe vertrouwenspersoon kan u daarbij behulpzaam zijn als u dat wenst.

Contactgegevens externe vertrouwenspersoon Morgenwijzer
Callunca Coaching Mevrouw Erica Elskamp
Telefoon: 06-30975051
E-mail: Info@callunca-coaching.nl

Contactgegevens externe vertrouwenspersoon GGD
GGD, externe contactpersoon voor ouders, leerlingen en interne contactpersonen GGD Hollands Midden, Secretariaat Jeugdgezondheidszorg
Telefoon: 088 - 308 33 42
E-mail: externevertrouwenspersoon@ggdhm.nl
Website: www.ggdhm.nl

Contactgegevens landelijke klachtencommissie onderwijs (LKC)
Landelijke klachtencommissie onderwijs (LKC) Onderwijsgeschillen Postbus 85191 3508 AD Utrecht
Telefoon: 030 - 280 95 90
E-mail: info@onderwijsgeschillen.nl
Website: www.onderwijsgeschillen.nl

BIJLAGEN A T/M G

Bijlage A: Anti-pestprotocol

De visie en levenshouding van **Kwink** en **PBS (Positive Behavior Support)** vormen samen met onze visie op onderwijs het uitgangspunt van ons veiligheidsbeleid. We hebben een duidelijke visie op hoe we met elkaar omgaan en willen graag samen met ouders en kinderen zorgen voor een veilige school, zoals beschreven in het beleidsplan Sociale Veiligheid en Pedagogisch Klimaat.

A. Preventieve aanpak

Wij geloven er sterk in dat pesten voorkomen kan worden als kinderen verantwoordelijkheid leren nemen voor gedrag, waarbij ze een positieve rol leren aan te nemen ten opzichte van zichzelf én de ander. Dit realiseren wij op school door de inzet van de methode Kwink en de inzet van PBS. We bespreken en oefenen met gedrag door middel van de groepsfasen, SEL-competenties en concrete gedragsverwachtingen.

Naast de structurele inzet van de methode Kwink en PBS beginnen wij ieder schooljaar met de **Gouden Weken.** Deze methodiek heeft een positieve invloed op het groepsvormingsproces wat na de zomervakantie (opnieuw) op gang komt. Gedurende ongeveer zes weken wordt er doormiddel van activiteiten intensief ingespeeld op de fase van groepsvorming waarin de groep zich op dat moment begeeft. Dit helpt voor het creëren van een pedagogisch klimaat waarin iedereen te vertrouwen is en erbij hoort.

Na de Kerstvakantie is er op school aandacht voor de **Zilveren Weken**. Kinderen zijn door de twee weken vakantie een tijd niet meer bij elkaar geweest. Hierdoor vallen groepen vaak terug in de norming- en stormingfase. Door met elkaar terug- en vooruit te blikken en opnieuw de norm te bepalen, wordt er gewerkt aan een fijne en veilige groep en school.

Daarnaast besteden wij jaarlijks in september aandacht aan de **Week Tegen Pesten**. Tijdens deze week wordt er extra aandacht besteed aan sociale veiligheid en pesten op school. Elk jaar staat er een ander thema centraal. Meer informatie over deze week is te vinden op www.weektegenpesten.nl.

B. Wat doen we als het misgaat en hoe doen we dat?

Het is normaal dat kinderen af en toe 'last' hebben van elkaar. Dit gebeurt thuis en op school. Ze willen spelen met hetzelfde speelgoed, ze willen rustig werken terwijl een ander door de klas roept. Ze willen met hetzelfde kind spelen maar niet met elkaar. Kortom: er ontstaat gedoe. Dit zijn voor kinderen allemaal leermomenten. In het volwassen leven moeten wij immers ook leren omgaan met onze behoeftes en die van anderen. We zullen onze grenzen en wensen moeten aangeven. Gedoe hoort er dus bij en is leerzaam.

We leren kinderen om te gaan met gedoe vanuit een aanpak met drie fases, waarbij we uitgaan van de gedragsverwachting 'Stop-Loop-Praat':

Fase 1: Stop – Loop – Praat
We leren kinderen om duidelijk en rustig aan te geven dat ze ergens last van hebben en te zeggen dat de ander moet stoppen. Mocht het niet stoppen, dan is het aan het slachtoffer en/of de omstanders om weg te lopen en (eventueel) om hulp te vragen bij een volwassene.

Stap 1: Stop
Als iemand vervelend doet tegen jou of iemand anders, zeg dan duidelijk: Stop! Dit doe je met een duidelijk handsignaal en een duidelijke stem. De regel is: Stop is stop! Dus als iemand je vraagt te stoppen, dan stop je met wat je deed, haal je diep adem en ga je iets anders doen.

Stap 2: Loop
Soms stopt het vervelende gedrag niet, ook als je stop hebt gezegd. Als dit gebeurt, loop dan weg. Doe dit op een rustige manier. Onthoud dat weglopen de zuurstof weghaalt bij het vuurtje.

Stap 3: Praat
Zelfs als je wegloopt, stopt het ongewenste (pest)gedrag soms niet. Ga dan naar een volwassene en haal hulp. Vertel dan het probleem. Weet dat klikken of *snitchen* bij ons op school niet bestaat en dat wij dit op onze school gedeelde verantwoordelijkheid noemen.

Tips voor leerkrachten en ouders:

- Leer kinderen weg te lopen bij vervelend gedrag, en steun te zoeken bij leeftijdsgenoten. Voor sommige kinderen is dit een oefening in zelfbeheersing.
- Geef hierin zelf het goede voorbeeld. Laat u zich bepalen door negatieve personen in uw leven? Of besteedt u energie aan positieve zaken?
- Leer kinderen om hulp te vragen bij een volwassene als vervelend gedrag doorgaat. Bespreek het verschil tussen klikken, *snitchen*, melden en om hulp vragen.
- Ga na een conflict of gedoe geen rechter spelen om dader en slachtoffer te identificeren. Richt je op de toekomst: "Willen jullie het oplossen? Hoe zouden jullie dit de volgende keer anders kunnen doen?"
- Leer kinderen hoe je op een rustige, respectvolle manier zegt dat je last hebt van iemand. De woorden en toon moeten bij het kind zelf passen.
- Leer kinderen te stoppen met hun gedrag als een ander aangeeft er last van te hebben.
- Geef hierin zelf het goede voorbeeld. Hoe doet u als u last heeft van iemand in uw gezin, familie, vriendenkring, buurt? Welke gedragsvoorbeelden krijgen kinderen van u?
- Spreek met respect over andere kinderen, ouders en leerkrachten.
- Bespreek met kinderen het verschil tussen plagen en pesten.
- Leer kinderen de intenties van anderen te interpreteren. Een kind kan iets als een grapje bedoelen, maar een ander kan het als beledigend opvatten.
- Leer kinderen om te checken hoe de ander het bedoelde.

Fase 2: Het storende gedrag gaat door
Laat de klasgenoot die vervelend doet kletsen en ga samen met een klasgenoot die je vertrouwt iets anders doen. Als jij niet meer op het vervelende gedrag let, houdt het meestal vanzelf op. Gaat het toch door? Dan stap je naar een volwassene die kan helpen (juf, meester, pleinwacht, ouders). Vaak blijft het bij een incident, en is er géén sprake van structureel pesten.

De leerkracht volgt vervolgens ook een stappenplan voor de melding van het ongewenste gedrag.

Stap 1: Bekrachtig de leerling voor het melden van het probleemgedrag.

Stap 2: Vraag over het wie, waar en wanneer.

Stap 3: Zorg voor de veiligheid van de leerling.

- Gaat het pesten nog steeds door?
- Loopt de leerling die dit meldt een risico?
- Bang voor wraak?
- Wat heeft de leerling nodig om zich veilig te voelen?
- Hoe ernstig is de situatie?

Stap 4: Vraag na of de leerling 'Stop-Loop-Praat' heeft toegepast. Zo ja: complimenteer.

Stap 5: Ga in gesprek met de betrokkenen en betrek het 'Menu van consequenties' (bijlage G) in het gesprek. Wat als het gedrag hierna niet stopt? Dit schept duidelijkheid.

Stap 6: Breng de ouders van de betrokken kinderen op de hoogte van het incident en het gesprek. Noteer dit ook in het leerlingvolgsysteem.

Tips voor leerkrachten en ouders:

- Ook kinderen van wie u het misschien niet verwacht, kunnen ongewenst (pest)gedrag vertonen.

- Vraag kinderen of het de bedoeling was om de ander bang, verdrietig, boos te maken of pijn te doen. Laat kinderen zelf nadenken over een oplossing die goed is voor alle betrokkenen.
- Problemen tussen kinderen die zich op school voordoen, worden op school opgelost. School betrekt indien nodig de ouders daarbij.
- Spreek, ook als zich problemen voordoen, met respect over andere kinderen, ouders en leerkrachten.

Fase 3: Iemand wordt structureel lastiggevallen vanuit een machtspositie: pesten

Wanneer een kind of groepje in een machtsverhouding steeds opnieuw een ander kind blijft lastigvallen (psychisch, verbaal of fysiek), spreken we van pestproblematiek. Bij plagen zijn de kinderen gelijk aan elkaar; er is geen machtsverhouding. De rollen liggen niet vast: de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander. Het gebeurt zonder kwade bijbedoelingen en is daarom vaak leuk, plezierig en grappig.

Pesten kan heel schadelijk zijn en daarom moeten we samen zorgen dat het snel stopt. Hierbij gaat het om duidelijk begrenzen van ongewenst gedrag (van alle partijen) en het herstellen van het vertrouwen. Omdat ieder pestgeval weer anders is, staan hieronder een aantal vuistregels die wij hanteren:

1. Denk aan alle rollen binnen het pesten
    I. Wij (het team en de ouders van het kind dat pest) keuren het pestgedrag af en er volgt een consequentie indien het doorgaat. Hierbij wordt pestgedrag omgebogen in positief en betrokken gedrag in de klas.
    II. We leren kinderen verantwoordelijkheid te nemen en een positieve rol te spelen voor elkaar. We leren buitenstaanders (klasgenoten) het pestgedrag niet te bekrachtigen. Kinderen leren een goede vriend te zijn van de pester: help je vriend door hem weg te halen uit het pesten en met hem iets anders te gaan doen. Als omstanders/buitenstaanders niet ingrijpen, stemmen ze impliciet in met pesten.
    III. Kinderen die gepest worden, oefenen om duidelijk hun grens aan te geven, geen aandacht te geven, erbij weg te gaan en naar een maatje te gaan. Werkt het niet, dan ga je naar het aanwezige gezag. d. Klasgenoten hebben allemaal maatjes. We leren kinderen hoe je een goed maatje kan zijn voor iemand die last heeft van een ander. Wees zelf te vertrouwen, geef geen aandacht aan pestgedrag en ga samen iets anders doen.

2. Betrek de context
    I. Het betrekken van ouders bij de normvorming en het groepsproces is van groot belang, dit versterkt het Wij-gevoel. Kinderen luisteren in de eerste plaats naar hun ouders. Ouders helpen hun kind door met vertrouwen te spreken over klasgenoten, ouders en de school.
    II. De groepsnorm is van grote invloed op pesten. De groepsnorm moet zijn dat we onze eigen status/populariteit niet versterken op een manier die ten koste gaat van een ander. Deze groepsnorm wordt versterkt door preventief te werken aan het onderling vertrouwen in de groep.
    III. Indien nodig, betrekken wij de wijkagent.

3. We (team en ouders) letten op de manier waarop we dit doen. Onze leidraad:
    I. Wij willen dat iedereen zich veilig voelt op school. Er is daarom geen excuus voor wangedrag.
    II. We delen kinderen niet in in daders en slachtoffers. Pesten is een complex probleem waarbij daders en slachtoffer niet altijd te scheiden zijn en soms een en dezelfde persoon is. Kinderen worden niet in hun kracht gezet door ze te labelen als dader of slachtoffer. De ‘dader’ wordt dan negatief bekeken (met wantrouwen) en doet dan al snel iets fout in de ogen van anderen. Het ‘slachtoffer’ wordt dan als zwak bestempeld, en wordt niet aangesproken op zijn of haar (veer)kracht. Hoe dan wel:
    III. We zoeken een oplossing die goed is voor alle betrokkenen.

IV. We blijven met respect spreken over en met elkaar.
V. Wij (ouders en team) geven hierin het goede voorbeeld.

Wij kunnen ook de handvatten en tips gebruiken van Fase 1 en 2, zoals hierboven omschreven.

C. Grensoverschrijdend gedrag

Een school is een plek om te leren, daar moet het dus veilig zijn. Binnen de school moet de nadruk liggen op vertrouwen, maar dat kan alleen bestaan als er helder en duidelijk gezag is. We willen het vaak wel goed doen, maar het gaat soms wel eens mis. Dat is niet erg, daar leren ze van. Toch zijn er soms kinderen die zich wel willen misdragen. We maken dan ook een onderscheid tussen onmacht en onwil in de aanpak van grensoverschrijdend gedrag.

Wanneer gedrag leidt tot het verstoren van zaken op school/in de klas, op een dergelijke manier waardoor anderen daar in ernstige mate hinder van ondervinden, is er sprake van ongewenst (grensoverschrijdend) gedrag.

Grensoverschrijdend gedrag kan op verschillende manieren plaatsvinden: verbaal, fysiek, materieel. Het kan bijvoorbeeld gaan om pesten, agressief gedrag, spullen kapot maken of stelen, discriminatie en seksuele toenadering of –intimidatie. Het gedrag kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn, maar degene die er mee wordt geconfronteerd ervaart het als ongewenst en onaangenaam.

Elke situatie van grensoverschrijdend gedrag staat op zichzelf, en is situationeel/contextueel en vraagt een eigen afweging en aanpak. Wat bij het ene kind goed werkt, werkt bij het andere kind averechts.

Als een kind of ouder grensoverschrijdend gedrag vertoont, is het eerste wat van belang is: is de fysieke veiligheid in het geding van de leerkracht, het kind of de omstanders? Bijvoorbeeld een schaar gooien. In dat geval gaan we niet eerst begrijpen en rustig in gesprek, het is dan een kwestie van handelen en grenzen stellen. Veiligheid staat voorop. Het heeft altijd de voorkeur om van kinderen af te blijven als leerkracht. Indien er echter geen alternatief is, is het ook de plicht om in te grijpen om gevaar te voorkomen.

Meer informatie hierover is terug te vinden in het protocol grensoverschrijdend gedrag en de daarbij behorende toelichting.

Bijlage B: Afspraken en regels internetgebruik

Het is belangrijk dat het voor alle partijen duidelijk is welke afspraken er gelden bij het gebruik van internet op school. Dit protocol geldt voor alle leerkrachten, stagiaires en leerlingen die fusieschool Hobbitburcht-Spectrum bezoeken.

Gedragsafspraken met de leerlingen

- Geef nooit persoonlijke informatie door op internet, zoals namen, adressen, telefoonnummers, zonder toestemming van de leerkracht.
- Vertel het je leerkracht meteen als je informatie tegenkomt waardoor je je niet prettig voelt of waarvan je weet dat het niet hoort. Als jij je aan de afspraken houdt, dan is het niet je intentie dat je zulke informatie tegenkomt.
- Op school mag je niet e-mailen of de site YouTube bezoeken, tenzij dit in opdracht van de leerkracht is.
- Printen mag na overleg met de leerkracht.
- Externe websites bezoeken mag na overleg met de leerkracht.

Gedragsafspraken met de leerkrachten/stagiaires

- Internet wordt gebruikt voor opbouwende educatieve doeleinden.
- Sites die wij kinderen willen laten gebruiken worden eerst door de leerkracht bekeken.
- Er worden geen sites bekeken die niet aan algemene fatsoensnormen voldoen.
- Er wordt aan de kinderen uitgelegd waarom zij bepaalde sites wel of niet mogen bekijken.
- De leerkracht draagt zorg voor een omgeving waarin kinderen open kunnen vertellen wanneer zij op een ongewenste, onbedoelde site komen. Het is meestal immers niet hun schuld.
- Regels en wetten met betrekking tot copyright worden in acht genomen.
- Informatie die terug te voeren is op leerlingen mag niet op het openbare deel van het internet terechtkomen.

Contact tussen de leerlingen en de leerkracht/stagiair

Het is tegenwoorden mogelijk om op vele manieren contact te hebben via het internet. Een leerling mag een leerkracht mailen of contact maken via Teams indien het schoolzaken betreft. De te gebruiken e-mailadressen staan op de website. Andere manieren van digitaal contact tussen de leerling en de leerkracht/stagiair (zoals Whatsapp, Facebook, Twitter, game-accounts e.d.) gebruiken we niet.

Sancties in geval van overtredingen

- Bij overtreding worden de ouders direct geïnformeerd. Indien nodig wordt er een passende consequentie afgesproken, zoals een beperking in het gebruik van bijv. Chromebook of iPad.
- Bij stagiaires wordt onmiddellijk contact opgenomen met de opleiding. In overleg met de stagebegeleider worden verdere sancties opgelegd.
- Bij leerkrachten wordt onmiddellijk contact opgenomen met de directeur-bestuurder. In overleg met haar worden verdere sancties opgelegd.

Bijlage C: protocol grensoverschrijdend gedrag

Per incident bepaalt de directie met de leerkracht in welke categorie deze valt. Naar mate de ernst van de situatie is het mogelijk dat we direct overgaan tot een time-out of schorsing.

NB. Van categorie 1 t/m 4 zorgt de leerkracht voor verslaglegging in Parnassys. Van categorie 5 en 6 zorgt de schoolleider voor verslaglegging in Parnassys. Van een incidentenformulier gaat een kopie met de leerling mee naar huis. Het origineel wordt in het digitale leerling-dossier gedaan.

Categorie 1 – Klein ongewenst gedrag
• Gebruik het 'Menu van consequenties' • Zet de leerling buiten de activiteit binnen de klas. • Bespreek op een geschikt moment wat de bedoeling van de leerling is geweest en los het probleem samen met de leerling op. • Maak duidelijke afspraken voor de toekomst.
Categorie 2 – Herhaaldelijk ongewenst gedrag of de leerling is niet aanspreekbaar
• Gebruik het 'Menu van consequenties' • Verzoek de leerling om een time out te nemen op de afgesproken locatie binnen school. De time out geldt voor een bepaalde tijd. • Hierna haalt de leerkracht de leerling weer op en bespreekt dit zoals bij categorie 1 beschreven staat. • Ouders worden hier door de leerkracht mondeling (telefonisch of op school) van op de hoogte gesteld. • De leerling krijgt mogelijk een 'reflectiekaart gedrag'.
Categorie 3 – 'Reflectiekaart gedrag' helpt niet of er is sprake van (herhaaldelijk) groot ongewenst gedrag
• Gebruik het 'Menu van consequenties' • De leerling krijgt een incidentenformulier mee naar huis. • Ouders worden hier vooraf mondeling van op de hoogte gebracht en worden uitgenodigd voor een verplicht gesprek met de leerkracht en eventueel de directie. • Maak duidelijk wat de consequentie de volgende keer zal zijn.
Categorie 4 – Het ongewenste gedrag houdt hardnekkig aan
• De leerling krijgt een time out en brengt de rest van de schooldag door op een andere plek buiten de klas. Deze time out kan met één dag verlengd worden. • Haal de leerling aan het einde van de dag op en bespreek de situatie zoals bij categorie 1 aangegeven. Bespreek de consequentie voor een volgende keer. • De leerkracht, IB-er en de schoolleider overleggen over het verdere verloop van de situatie. • De leerling krijgt een incidentenformulier mee naar huis. Verder afwikkelen zoals bij categorie 3 beschreven staat.
Categorie 5 – Eerdere interventies helpen niet of er is sprake van ernstige verbale en fysieke agressie
• De directeur zal, in overleg met het College van Bestuur van Morgenwijzer, de leerling voor een periode van minimaal één dag tot maximaal 5 dagen schorsen. • De ouders worden direct schriftelijk door de directeur (namens het College van Bestuur) op de hoogte gebracht van het besluit tot schorsing. • Ouders worden uitgenodigd voor een verplicht gesprek op school waarin bovenstaande besproken wordt. Daarnaast is het doel van dit gesprek om te komen tot oplossingen van de problematiek en de (on)mogelijkheden tot opvang van de leerling te bespreken. Ook zal besproken worden wat de consequentie in de toekomst is.

• Tijdens de schorsing worden maatregelen getroffen die voorkomen dat de leerling achterstanden oploopt. De schorsing mag niet betekenen dat de leerling bepaalde toetsen (Cito of eindtoetsen) niet kan doen. De directeur kan dan besluiten de leerling voor de duur van de toets toe te laten, dan wel (thuis) studiemateriaal beschikbaar stellen. • De directeur stelt de inspectie van een schorsing voor een periode langer dan één dag schriftelijk en met opgave van redenen in kennis. • De directeur stelt de leerplichtambtenaar op de hoogte van de schorsing, met opgave van redenen. • Ouders/verzorgers hebben de mogelijkheid hun zienswijze kenbaar te maken van de directeur en het College van Bestuur.
Categorie 6 – Eerdere interventies helpen niet of er is wederom sprake van ernstige verbale en fysieke agressie
• Er kan wederom overgegaan worden tot een schorsing. Zie hiervoor categorie 5. • Er kan overgegaan worden tot verwijdering wanneer een ernstig incident zich (meermalen) voldoet, zodanig dat het ingrijpende gevolgen heeft voor de veiligheid en/of de onderwijskundige voortgang van de school. Er kan ook tot verwijdering worden overgegaan wanneer de school niet tegemoet kan komen aan de ondersteuningsbehoefte van een leerling. • De beslissing om een leerling te verwijderen ligt bij het College van Bestuur. • Voordat overgegaan kan worden tot definitieve verwijdering, moet de directeur een andere basisschool of school voor speciaal onderwijs voor de leerling gevonden hebben. Tot die tijd blijft de leerling voor zover mogelijk de school bezoeken.

Bijlage D: Toelichting bij protocol grensoverschrijdend gedrag

Categorie 1 - Ongewenst gedrag

De leerling wordt na één of meerdere waarschuwingen buiten de activiteit gezet binnen de klas, zodat de leerling kan nadenken over zijn/haar ongewenste gedrag. De leerkracht gaat na afloop van de activiteit, op een geschikt moment, met de leerling in gesprek. Het doel van dit gesprek is om het ongewenste gedrag van de leerling inzichtelijk te maken en om tot een oplossing te komen. Belangrijk daarbij is dat de leerkracht aan de leerling vraagt wat zijn/haar bedoeling was van het ongewenste gedrag. Er wordt een korte notitie gezet in het leerlingdossier.

Categorie 2 - Herhaaldelijk ongewenst gedrag/leerling is niet aanspreekbaar

Wanneer de leerling herhaaldelijk ongewenst gedrag vertoont of niet aanspreekbaar is, wordt de leerling door de leerkracht verzocht om een time-out buiten de klas te nemen*. Hiervoor zijn vaste locaties in de school afgesproken. Dit kan per groep/leerling verschillen. Deze time-out geldt voor een bepaalde tijd, waarna de leerkracht de leerling weer ophaalt en de situatie, zoals bij categorie 1 beschreven staat, bespreekt. Er wordt een korte notitie gezet in het leerlingdossier.

Ouders worden hiervan mondeling (telefonisch of op school) op de hoogte gesteld. De leerling krijgt een 'reflectiekaart gedrag', waarop de leerling samen met de leerkracht dagelijks invult hoe de dag is verlopen (bijlage E). Deze 'reflectiekaart gedrag' wordt aan het einde van de week in zijn geheel met de leerling besproken om een vervolgdoel op te stellen voor de week die volgt. De 'reflectiekaart gedrag' gaat vervolgens met de leerling mee naar huis, zodat deze door ouders doorgenomen en ondertekend kan worden. Wanneer het ondertekende exemplaar terug op school is, krijgt de leerling een kopie mee naar huis en gaat het origineel in het leerlingdossier.

De 'reflectiekaart gedrag' loopt door totdat het ongewenste gedrag niet meer wordt vertoond. Hieraan zit wel een minimale inzet van 2 weken en een maximum van 6 weken. De leerkracht houdt de ouders hiervan op de hoogte. Na deze 6 weken zal de leerkracht (indien nodig met ouders en/of IB-er erbij) de periode evalueren.

Er wordt in deze situatie altijd gekeken naar de beste interventie, wanneer nodig wordt gekozen voor een andere interventie die meer passend is bij de situatie en het kind.

**Mocht een leerling niet zelfstandig de klas uit willen gaan, wordt eerst een collega gevraagd het kind mee te nemen. Wanneer het kind ook nu niet naar de time-out plek gaat, worden ouders gebeld voor overleg.*

Categorie 3 - 'Reflectiekaart gedrag' helpt niet/onacceptabel gedrag

Wanneer de veiligheid van (mede)leerlingen en/of leerkrachten in het geding komt, wordt dit gezien als onacceptabel gedrag. Als er sprake is van onacceptabel gedrag dan zal de leerling een incidentenformulier (zie bijlage F) ontvangen, met een voor de situatie passende consequentie. Deze wordt ingevuld door de leerkracht. Ouders worden hiervan mondeling op de hoogte gesteld en worden uitgenodigd voor een verplicht gesprek met de leerkracht en eventueel de Intern Begeleider of directeur. Een kopie van het incidentenformulier wordt, samen met het gespreksverslag, in het digitale leerlingdossier gestopt; het officiële document gaat met de leerling mee naar huis.

Wanneer de 'reflectiekaart gedrag' na 6 weken gebruik onvoldoende verandering in het ongewenste gedrag heeft gebracht, zullen de ouders ook worden uitgenodigd voor verplicht gesprek met de leerkracht en eventueel de Intern Begeleider of directeur. Een gespreksverslag wordt in het leerlingdossier geplaatst.

Categorie 4 - Het ongewenst gedrag houdt hardnekkig aan
Mocht het ongewenste gedrag zodanig ernstig zijn of ondanks eerdere interventies aanhouden, dan zal de leerling voor de rest van de dag op een andere plek worden ondergebracht bij de directie of een collega. Dit noemen we een time out. Aan het einde van de dag haalt de leerkracht de leerling op en zal met hem/haar de situatie, zoals bij categorie 1 beschreven staat, bespreken.

De leerkracht en directeur overleggen met elkaar over het verdere verloop van de situatie. Het is mogelijk om deze time out met een dag te verlengen. Een incidentenformulier wordt door de leerkracht ingevuld. Ouders worden uitgenodigd voor een verplicht gesprek op school waarin de vervolgstappen worden besproken en deze worden vastgelegd in het digitale leerlingdossier. Een kopie van het incidentenformulier wordt, samen met het gespreksverslag, in het digitale leerlingdossier gestopt; het officiële document gaat met de leerling mee naar huis.

Categorie 5 – Eerdere interventies helpen niet of er is sprake van ernstige verbale en fysieke agressie
Indien het ongewenste gedrag na diverse interventies nog steeds aanhouden of de leerling gebruikt ernstig fysiek en/of verbaal geweld, dan zal de leerling worden geschorst.
Dit doet de directeur in overleg met het College van Bestuur van Morgenwijzer voor een periode van minimaal één dag tot maximaal 5 dagen. De ouders worden hiervan schriftelijk door de directeur op de hoogte gebracht. Ook stelt de directie de onderwijsinspectie en de leerplichtambtenaar op de hoogte met opgave van reden(en).

Ouders worden uitgenodigd voor een verplicht gesprek op school waarin bovenstaande besproken wordt. Daarnaast is het doel van dit gesprek om te komen tot oplossingen van de problematiek en de (on)mogelijkheden tot opvang van de leerling te bespreken. Ook zal besproken worden wat de consequentie in de toekomst is. Tijdens de schorsing worden maatregelen getroffen die voorkomen dat de leerling achterstanden oploopt. De schorsing mag niet betekenen dat de leerling bepaalde toetsen (Cito of eindtoetsen) niet kan doen. De directeur kan dan besluiten de leerling voor de duur van de toets toe te laten, dan wel (thuis) studiemateriaal beschikbaar stellen. Ouders/verzorgers hebben de mogelijkheid hun zienswijze kenbaar te maken van de directeur en het College van Bestuur.

Categorie 6 – Eerdere interventies helpen niet of er is wederom sprake van ernstige verbale en fysieke agressie
Wanneer een leerling na een schorsing in herhaling van het ongewenste gedrag vervalt, zal de leerling wederom geschorst worden (zie categorie 5) of we gaan over tot verwijdering.

De beslissing om een leerling te verwijderen van school ligt bij het College van Bestuur. Na deze beslissing wordt er voor de leerling een plaats op een andere school gezocht. Zolang deze plaats niet gevonden is, kan de leerling geschorst blijven. Hiervan wordt de onderwijsinspectie op de hoogte gesteld.

Als het niet lukt om samen een oplossing te vinden, dan kan de Landelijke Klachtencommissie Onderwijs (LKC) een advies uitbrengen. Voor meer informatie over de LKC verwijzen wij u naar: www.onderwijsgeschillen.nl

Bijlage E: Reflectiekaart gedrag

Het doel van de reflectiekaart gedrag is om inzicht te krijgen in wanneer bepaald ongewenst gedrag plaatsvindt en om doelgericht te werken aan gewenst gedrag.

Naam:
Groep:

Deze week ga ik werken aan:	Dat ga ik doen door:
Doel 1: …	
…	

Maandag: __/__/____

	Goed 	Redelijk 	Niet goed
Doel 1: …			
Doel 2:…			
Doel 3:…			

Dit ging er goed vandaag:

Op deze momenten ging het nog niet zo goed:

Dinsdag: __/__/____

	Goed 	Redelijk 	Niet goed
Doel 1: …			
Doel 2:…			
Doel 3:…			

Dit ging er goed vandaag:

Op deze momenten ging het nog niet zo goed:

Woensdag: __/__/____

	Goed	Redelijk	Niet goed
Doel 1: …			
Doel 2:…			
Doel 3:…			

Dit ging er goed vandaag:

Op deze momenten ging het nog niet zo goed:

Donderdag: __/__/____

	Goed	Redelijk	Niet goed
Doel 1: …			
Doel 2:…			
Doel 3:…			

Dit ging er goed vandaag:

Op deze momenten ging het nog niet zo goed:

Vrijdag: __/__/____

	Goed	Redelijk	Niet goed
Doel 1: …			
Doel 2:…			
Doel 3:…			

Dit ging er goed vandaag:

Op deze momenten ging het nog niet zo goed:

Volgende week ga ik werken aan:	Dat ga ik doen door:
Doel 1: …	
…	

Opmerking(en):

Handtekening ouder(s):

***** *Graag ook een paraaf op alle andere bladzijden*

Bijlage F: Incidentenformulier

Datum:
Tijd:
Leerkracht:
Groep:
Naam leerling:
Betrokkenen:

Korte omschrijving van de situatie:
Omschrijving van het leerkrachthandelen:
Wie is vanuit het team te hulp geroepen:
Wat was zijn/haar aandeel in de situatie:

Schoolleiding geïnformeerd? 0 ja, op 0 nee, want

Ouders geïnformeerd: 0 ja; op 0 nee, want

Nabespreking met: 0 ouders 0 schoolleiding 0 collega 0 externe deskundige

Besluiten en afspraken vanuit de nabespreking:

Handtekeningen:

Leerkracht:	Directie:	Ouder(s):

Het menu van consequenties

Binnen PBS stellen we een menu op van consequenties waaruit leerkrachten kunnen kiezen. Door variatie aan te brengen in de consequenties kan rekening worden gehouden met de functie van het gedrag dat de leerlingen laten zien.

Wat is een consequentie?

- Een consequentie volgt op ongewenst gedrag. Bij klein ongewenst gedrag wordt altijd eerst de reactieprocedure ingezet. De leerling krijgt twee kansen om zelf ongewenst gedrag om te buigen naar gewenst gedrag. Indien dat lukt, wordt de leerling bekrachtigd (met muntje of compliment). Bij groot ongewenst gedrag wordt direct een consequentie ingezet.
- Een consequentie moet iets zijn dat voor de leerling vervelend is.
- De consequentie voor de leerling mag geen straf zijn voor de leerkracht of voor de andere leerlingen.
- Een consequentie mag het leerklimaat niet verstoren of in ieder geval zo min mogelijk. De consequentie is dus kortdurend.
- Een consequentie is geen leermoment, het is iets negatiefs voor de leerling als reactie op zijn gedrag. Het aanleren van gewenst gedrag gebeurt op een ander moment in een positieve setting.
- De consequentie moet daadwerkelijk worden toegepast en uitgevoerd. De leerlingen moeten weten: als ik ervoor kies me niet te houden aan de gedragsverwachtingen, dan volgt een consequentie.

Soorten consequentie

Leerlingen vertonen ongewenst gedrag met een reden, het ongewenste gedrag heeft een functie. De functie kan zijn **aandacht verkrijgen** van volwassenen of medeleerlingen of de functie is het **vermijden** van een taak omdat deze te makkelijk of te moeilijk is.

Preventie staat centraal. Het gaat erom ongewenst gedrag preventief te voorkomen: Hebben we gedrag aangeleerd, zijn er visualisaties, bekrachtigen we als de leerling het goed doet?
Leerling vraagt aandacht: is zijn emmer gevuld?
Leerling vermijdt: moet de taak worden aangepast?

Er zijn drie manieren om te reageren op ongewenst gedrag:

- De leerling uit de situatie halen
- Een privilege afnemen
- Een extra taak geven

Het staat niet vast welke consequentie in welke situatie gewenst is. Dat hangt af van de leerling en de reden waarom de leerling het ongewenste gedrag laat zien. Soms kan een consequentie zelfs een averechts effect hebben (bijvoorbeeld een leerling die wil vermijden naar een plek buiten de klas sturen).

Vervolg op volgende pagina

Menu van consequenties		
	Klein ongewenst gedrag	Groot ongewenst gedrag
Uit situatie halen	1. Even iets anders laten doen. 2. 5 minuten apart zitten (tijdens gym, pauze of in de klas op de afkoelplek) 3. Buiten de kring zitten (groep 1-2)	1. Apart zitten voor in de klas. (Na 2 waarschuwingen) 2. Eventueel in een andere klas gezet worden met werk (incidenteel).
Privilege wegnemen	1. Leerling mag niet zelf kiezen met wie/waarmee hij wil spelen (Kleuters). 2. Leerling moet een puzzel/tekening maken (kleuters).	1. Niet meedoen met gym à slechts als het negatieve gedrag zich voordoet tijdens de gymles! (vakleerkracht). 2. Ipad/Laptop afnemen en verder werken op papier. 3. Niet meedoen met een leuke activiteit (Niet voetballen/niet op de chromebooks).
Extra taak	1. Leerling moet een extra opgave maken. Het werk wat afgemaakt moet worden, haal je na school/thuis in. 2. Leerling moet helpen opruimen/corvee.	1. Leerling moet een bladzijde uit het boek overschrijven. 2. Nablijven. 3. Verslag/werkstuk. 4. Brief schrijven en laten ondertekenen door ouders (excuusbrief/reflectieformulier). 5. Gesprek met leerling, ouders, directie en LK

- Bij terugkerende kleine incidenten registreren we dit in het leerlingvolgsysteem.
- Bij drie kleine incidenten contact met ouders.
- Wanneer de reactieprocedure niet wordt nageleefd of de consequentie niet naleeft, krijgt de leerling een waarschuwing van leerkracht en gaat er een mail naar ouders.
- Wanneer het gedrag van de leerling terugkerend is, kan de leerkracht besluiten om te turven en na een vooraf bepaald aantal deze registreren in de incidentenregistratie.
- Signaleren wij een patroon in negatief gedrag, dan de onderwijsbehoefte aanpassen!
- Bij vijf keer te laat een oudergesprek met ouders.